

Skýrsla rannsóknarnefndar
Alþingis um Íbúðalánasjóð o.fl.

1-4

Útgefandi:

Rannsóknarnefnd Alþingis um Íbúðalánasjóð o.fl.,
samkvæmt þingsályktun nr. 3/139 frá 17. desember 2010.

Ritstjórn:

Sigurður Hallur Stefánsson
Kirstín Þ. Flygenring
Jón Þorvaldur Heiðarsson

Kápur:

Stefán Einarsson

Ljósmyndir:

Torfi Agnarsson

Prentun og bókbund:

Svansprent

Umbrot:

Stefán Einarsson

Reykjavík 2013

Merking tákna í töflum:

- 0 Minna en helmingur einingar
- Núll, þ.e. ekkert
- ... Upplýsingar vantar eða tala ekki til
- Tala á ekki við

Efnisyfirlit, kaflar 1- 8

---

1. Inngangur	1
1.1 Þingsályktun um rannsókn á Íbúðalánasjóði o.fl.	1
1.2 Ferill málsins á Alþingi	2
1.3 Lög nr. 68/2011 um rannsóknarnefndir, meginákvæði.....	3
1.4 Íbúðalánasjóður, stutt lýsing	4
1.5 Ferill rannsóknar	5
1.6 Eftirlit með rannsóknarferli af hálfu Alþingis	5
1.7 Efnistöð skýrslunnar	6
1.8 Lokaorð nefndarinnar	7
2. Ágrip um helstu niðurstöður	9
2.1 Nokkur orð.....	9
2.2 Helstu niðurstöður	9
3. Meginlínur í þróun íslenska húsnæðislánakerfisins.....	18
3.1 Inngangur	18
3.2 Tímabilið 1951–1960	19
3.3 Tímabilið 1961–1970	20
3.4 Tímabilið 1971–1980	20
3.5 Tímabilið 1981–1990	21
3.6 Tímabilið 1991–1998	21
3.7 Meginráttirnir í stefnu Íslendinga í húsnæðismálum.....	21
3.8 Félagslegar íbúðabyggingar á Íslandi.....	23
3.8.1 Þróun félagslega húsnæðiskerfisins 1930–1965.....	23
3.8.2 Örari vöxtur kerfisins 1965–1980.....	24
3.8.3 1980–1995: Aukin fjölbreytni, enn meira byggt	24
3.8.4 Hámarksstærð félagslega húsnæðiskerfisins	25
3.8.5 1995–1998: Lokun félagslega eignaríbúðakerfisins.....	26
3.8.6 Viðbótarlánakerfið.....	27
3.8.7 Efling leigumarkaðar eftir árið 2000	27
3.8.8 Lokaorð.....	28
4. Húsnæðismál og hagkerfið	29
4.1 Inngangur	30
4.2 Húsnæðismarkaður	32
4.2.1 Húsnæði.....	32
4.2.1.1 Neysluvara	32
4.2.1.2 Fjárfestingarvara.....	36
4.2.2 Húsnæðismarkaður: framboð og eftirspurn	38
4.2.2.1 Framboð og eftirspurn eftir húsnæði.....	38
4.2.2.2 Notkun einfaldra hagfræðilíkana.....	39
4.3 Húsnæðisstefna	41
4.3.1 Af hverju húsnæðisstefna?.....	42
4.3.1.1 Húsnæðisskortur.....	42
4.3.1.2 Markaðsbrestir á húsnæðismarkaði.....	44

4.3.1.3	Félagsleg jöfnun	44
4.3.1.4	Viðbrögð við lækkun vaxta og lægri greiðslubyrði	48
4.3.1.5	Framkvæmd húsnæðisstefnu	48
4.3.1.6	Að eiga eða leigja	50
4.3.2	Húsnæðisstefna á Íslandi	51
4.3.2.1	Þéttbýlismyndun og íbúðaskortur	52
4.3.2.2	Viðbrögð við markaðsbrestum	52
4.3.2.3	Félagslegt hlutverk	53
4.3.2.4	Almenn lækkun fjármagnskostnaðar vegna húsnæðiskaupa	56
4.3.2.5	Umgjörð lánveitinga	65
4.3.3	Húsnæðisstefna og Íbúðalánasjóður	67
4.3.3.1	Breytingar á húsnæðisstefnu 1999	67
4.3.3.2	Breytingar á húsnæðisstefnu 2004	68
4.3.3.3	Samkeppni við banka	75
4.3.4	Nýleg stefnumótun	76
4.3.5	Umræður og samantekt	77
4.3.5.1	Samantekt	77
4.3.5.2	Umræður	78
4.3.5.3	Samhengi við stefnuskrár síðustu ríkisstjórna	79
4.3.6	Ályktanir	80
4.4	Alþjóðlegt samhengi	81
4.4.1	Tengsl íslenskra og erlendra fjármagnsmarkaða	82
4.4.1.1	Árdagar íslensku krónunnar	82
4.4.1.2	Gjaldeyrishöft og gengisfellingar	82
4.4.1.3	Raugengið	84
4.4.1.4	Erlendar lántökur	85
4.4.1.5	Fjármögnun lánakerfisins og ákvörðun vaxta	86
4.4.1.6	Alþjóðavæðing íslenskra fjármálastofnana	86
4.4.1.7	Ísland sem alþjóðleg fjármálamiðstöð	87
4.4.2	Alþjóðlegir fjármagnsmarkaðir	88
4.4.2.1	Ofgnótt sparifjár á heimsvísu	89
4.4.2.2	Söluréttur Greenspans	90
4.4.2.3	Taumlaus ákefð	91
4.4.2.4	Ládeyða í hagkerfum heimsins	94
4.4.2.5	Þróun fjármálaafurða	95
4.4.2.6	Vaxandi áhætta á fjármálamörkuðum	98
4.4.3	Umhverfi bankanna	99
4.4.3.1	Uppbygging íslenskra fjármálamarkaða	99
4.4.3.2	Tengsl við umheiminn	100
4.4.3.3	Áhrif alþjóðlegru fjármálakreppunnar	101
4.4.4	Þróun á fasteignamörkuðum í öðrum löndum	102
4.4.4.1	Bætt aðgengi að lánsfé, lægri vextir, lækkuð greiðslubyrði og húsnæðismarkaður	102
4.4.4.2	Íbúðaverð og -fjárfesting í nokkrum löndum	102
4.4.5	Ályktanir	104
4.5	Fasteignamarkaður og efnahagsþróun	104
4.5.1	Efnahagsstefnan	104
4.5.2	Peningastefnan og skuldabréfamarkaður	109
4.5.3	Þróun á fasteignamarkaði	123
4.5.3.1	Yfirlit	123
4.5.3.2	Breytingarnar á Íbúðalánasjóði 2004 og fasteignamarkaður	132
4.5.3.3	Efnahagsþróun og fasteignamarkaður í kringum breytingarnar	135
4.5.4	Verkefni Íbúðalánasjóðs og þróun eignasafnsins	137
4.5.4.1	Útlán Íbúðalánasjóðs	139
4.5.4.2	Keypt lánasöfn	140
4.5.4.3	Aðrar eignir	140
4.5.4.4	Samantekt	145
4.5.5	Ályktanir	146

Ítarefni 4.A	147
Einföld líkön af húsnæðismarkaði.....	147
4.A.1 Framboð og eftirspurn eftir húsnæði	147
4.A.2 Samsetning neyslu.....	148
4.A.3 Siulíkanið og gæðastiginn	151
4.A.4 Aðlögun á húsnæðismarkaði	152
4.A.5 Framboðs- og eftirspurnarjöfnur í heildarjafnvægislíkani	154
4.A.6 Lækkun vaxta á íbúðalánnum	155
Ítarefni 4.B.....	156
Ný greiðsluerfiðleikaúrræði kynnt eftir efnahagshrunið	156
4.B.1 Greiðsluerfiðleikaúrræði	156
4.B.1.1 Greiðsluaðlögun eða gjaldþrot?.....	157
4.B.1.2 Sértek skuldaaðlögun	157
4.B.1.3 110%-leiðin	158
4.B.1.4 Leiðir til að fresta því að greiða.....	159
4.B.2 Borgar sig að standa í skilum?.....	160
4.B.2.1 Hvatar og freistnivandinn	160
4.B.2.2 Umbun fyrir óskilvísi og óvarfærni	160
5. Þróun löggjafar	164
5.1 Stjórnsýsluleg staða Húsnæðisstofnunar/Íbúðalánasjóðs	164
5.2 Lög um húsnæðismál nr. 44/1998	171
5.3 Breytingar á lögum nr. 44/1998.....	172
5.4 Opinbert eftirlit	176
6. Stjórnarhættir og stjórnsýsluleg staða Íbúðalánasjóðs	178
6.1 Inngangur	178
6.2 Stjórnsýsluleg staða Íbúðalánasjóðs	179
6.2.1 Íbúðalánasjóður er hluti hinnar lýðræðislegu umboðskehju	181
6.3 Tilgangur og hlutverk Íbúðalánasjóðs.....	182
6.4 Hlutverk stjórnar Íbúðalánasjóðs	187
6.4.1 Ábyrgð og hlutverk stjórnar hjá opinberum stofnunum.	187
6.4.1.1 Viðmið um verkefni og meginhlutverk stjórnar stofnana	187
6.4.1.2 Önnur viðmið um stjórnarhætti.....	189
6.4.2 Starfsemi stjórnar Íbúðalánasjóðs.....	190
6.4.2.1 Rekstrarhlutverk	193
6.4.2.2 Eftirlitshlutverk	193
6.4.2.3 Ráðgjafar- og umsagnarhlutverk.....	196
6.4.3 Starfsreglur stjórnar Íbúðalánasjóðs	197
6.4.4 Tíðni og umfjöllunarefni á stjórnarfundum Íbúðalánasjóðs 1999–2011	198
6.4.5 Stjórnarmenn.....	200
6.4.5.1 Val stjórnarmanna.....	200
6.4.5.2 Hæfi stjórnarmanna	202
6.4.5.3 Menntun stjórnarmanna	203
6.4.5.4 Boðun varamanna stjórnar Íbúðalánasjóðs	204
6.4.6 Pólítískar átakalínur í starfsemi stjórnar.....	207
6.5 Skipulag og stjórnun Íbúðalánasjóðs.....	207
6.5.1 Undirbúningur að stofnun Íbúðalánasjóðs.....	207
6.5.2 Ráðning framkvæmdastjóra Íbúðalánasjóðs	209
6.5.2.1 Þrjú líkön ráðninga hins opinbera	213
6.5.2.2 Ráðningar hjá Íbúðalánasjóði	213
6.5.3 Framkvæmdastjóri Íbúðalánasjóðs	214
6.5.4 Framkvæmdastjórn Íbúðalánasjóðs	217

6.6	Stefnumótun í húsnæðismálum.....	218
6.6.1	Stefnumótun Íbúðalánasjóðs og samskipti við ráðuneyti.....	218
6.7	Ályktanir og niðurstöður	219
7.	Rannsóknir á íbúðapörf	222
7.1	Inngangur	223
7.2	Skylda Íbúðalánasjóðs	223
7.2.1	Samkomulag félagsmálaráðuneytis og Íbúðalánasjóðs	226
7.3	Áætlanir sveitarfélaga.....	227
7.3.1	Reglugerðir sem varða áætlanir sveitarfélaga	227
7.3.2	Eftirlit með áætlunum sveitarfélaga.....	228
7.3.3	Átak til fjölgunar leiguíbúða	229
7.4	Samningar við utanaðkomandi aðila	229
7.4.1	Borgarfræðasetur.....	229
7.4.2	Stofnun Rannsóknarseturs í húsnæðismálum	231
7.4.3	Starf Rannsóknarseturs í húsnæðismálum.....	232
7.4.4	Kannanir Reykjavík Economics á húsnæðismörkuðum.....	232
7.4.5	Álit lögfræðings Íbúðalánasjóðs.....	232
7.5	Ályktanir.....	233
8.	Samningar Íbúðalánasjóðs við Fjárvaka um innheimtu og viðskiptahugbúnað ...	234
8.1	Innheimta fyrir Húsnæðisstofnun og Íbúðalánasjóð áður en samið var um hana við Fjárvaka	235
8.2	Útboð á innheimtu og viðskiptahugbúnaði 1999	235
8.3	Samningur við Fjárvaka ehf. um viðskiptahugbúnað	236
8.3.1	Ákvæði samnings og greiðslur.....	236
8.3.2	Fjárvaki og Sparisjóður Hólahrepps.....	237
8.3.3	Innleiðing tölvukerfis og viðskiptahugbúnaðar.....	238
8.4	Samningur um áframhaldandi innheimtu Sparisjóðs Hólahrepps.....	242
8.5	Samningur um ávöxtun öryggissjóðs.....	244
8.6	KS sækist til áhrifa innan Sparisjóðs Hólahrepps.....	249

Efnisyfirlit, kaflar 9-10

9. Breytingar á Íbúðalánasjóði árið 2004 og afleiðingar þeirra.....	9
9.1 Aðdragandi 90% veðhlutfalls á lánum Íbúðalánasjóðs.....	12
9.1.1 Aðdragandi	12
9.1.1.1 <i>Minnisblað um mögulega framtíðarskipan íbúðalána</i>	13
9.1.1.2 <i>Kosningar til Alþingis 2003</i>	16
9.1.1.3 <i>Stjórnarsáttmáli</i>	18
9.1.2 Undirbúningur innan félagsmálaráðuneytis og Íbúðalánasjóðs.....	19
9.1.2.1 <i>Ráðgjafahópur</i>	19
9.1.2.2 <i>Samráðsnefnd</i>	20
9.1.2.3 <i>Viðbrögð Samtaka atvinnulífsins og Samtaka banka og verðbréfafyrirtækja</i>	21
9.1.2.4 <i>Tilkynnt um aðgerðir í húsnæðismálum</i>	21
9.1.2.5 <i>Íbúðalánasjóður og EES-samningurinn</i>	22
9.1.3 Ráðleggingar sérfræðinga og viðbrögð Íbúðalánasjóðs	23
9.1.3.1 <i>Hagfræðistofnun Háskóla Íslands</i>	23
9.1.3.2 <i>Seðlabanki Íslands</i>	23
9.2 Nefnd um endurskipulagningu á útgáfumálum Íbúðalánasjóðs.....	26
9.2.1 Húsbrefakerfið	26
9.2.2 Nefndin og skýrslan með niðurstöðum hennar	27
9.2.3 Viðbrögð félagsmálaráðuneytisins við skýrslunni	30
9.2.4 Nýtt form á fjármögnun Íbúðalánasjóðs.....	31
9.3 Uptaka íbúðabrefakerfisins undirbúin	32
9.3.1 Ákvörðun tekin um breytingu á skuldabréfaútgáfu	32
9.3.2 Smíði lagafrumvarps í upphafi árs 2004	35
9.3.3 Skýrsla fjármálaráðuneytisins	40
9.3.4 Uppgreiðslugjald í reglugerð	40
9.3.5 Þekking innan félagsmálaráðuneytisins	41
9.3.6 Niðurstöður	42
9.4 Lögfesting á íbúðabrefakerfinu og umræður um það á Alþingi	44
9.4.1 Fyrsta umræða á Alþingi	44
9.4.2 Innsendar umsagnir um frumvarpið.....	46
9.4.2.1 <i>ASÍ og BSRB</i>	46
9.4.2.2 <i>Félagsmálaráðuneyti, Íbúðalánasjóður</i>	47
9.4.2.3 <i>Hagfræðistofnun, Verslunarráð og Landssamtök lífeyrissjóða</i>	48
9.4.2.4 <i>Samtök banka og verðbréfafyrirtækja og SA</i>	48
9.4.2.5 <i>Seðlabanki Íslands</i>	48
9.4.3 Álit félagsmálanefndar og breytingartillögur	49
9.4.3.1 <i>Meirihlutaálit félagsmálanefndar</i>	49
9.4.3.2 <i>Minnihlutaálit félagsmálanefndar</i>	50
9.4.3.3 <i>Breytingartillaga Jóhönnu, Helga og Katrínar</i>	51
9.4.4 Önnur og þriðja umræða á Alþingi	51
9.4.5 Lögin eftir breytinguna	52
9.4.6 Niðurstaða	52
9.5 Áhættustýring til að verjast uppgreiðsluáhættu	54
9.5.1 Uppgreiðsluákvæði útlána.....	54
9.5.2 Innkallanleg fjármögnun	56
9.5.3 Uppgreiðsluáhætta.....	57
9.5.4 Áhættuvörn gegn uppgreiðsluáhættu	58
9.5.5 Áhættuvörn vegna sölu kaupréttar.....	59
9.5.6 Áhættuvörn gegn uppgreiðsluáhættu	61
9.5.7 Áhættuvörn Íbúðalánasjóðs gegn uppgreiðsluáhættu.....	61
9.6 Skuldabréfaskipti Íbúðalánasjóðs í júní 2004	63
9.6.1 Endurskipulagning og fyrstu áætlanir um skuldabréfaskipti.....	64
9.6.2 Ein skuldabréfaskipti í stað nokkurra	65
9.6.3 Erlendir ráðgjafar fengnir til að aðstoða Íbúðalánasjóð við skiptin.....	67
9.6.3.1 <i>Samningur Íbúðalánasjóðs og Deutsche Bank</i>	68
9.6.4 Viðvörðun lífeyrissjóðanna virt að vettugi.....	69
9.6.5 Skiptiálag ákveðið	71
9.6.5.1 <i>Álit Ráðgjafar og efnahagsspáa</i>	72

9.6.5.2	Álit Capto	72
9.6.5.3	Álit Deutsche Bank	73
9.6.5.4	Ákvörðun skiptiálagsins.....	73
9.6.5.5	Niðurstaða um skiptiálag.....	75
9.6.6	Nýjar efasemdir um útdrátt úr hvaða flokki sem hentaði	76
9.6.7	Skattaleg meðferð skiptanna	77
9.6.8	Skiptin fara fram	77
9.6.9	Meðaltími lengdur með skiptunum	78
9.6.10	Reiknimistök sem kostuðu 1,5 milljarða króna.....	80
9.6.11	Niðurstaða	80
9.7	Skuldabréfaskiptin reynast feigðarflan	82
9.7.1	Aðdragandinn	82
9.7.2	Skiptin reynast gerð á forsendum sem stóðust ekki	83
9.7.3	Uppgreiðslur og kostir á útdrætti á móti þeim.....	87
9.7.4	Fjárhagslegt tjón af skuldabréfaskiptunum	88
9.7.5	Niðurstaða	89
9.8	Markmiðið um kaup erlendra fjárfesta og fyrstu útboð	91
9.8.1	Áhugi vaknar hjá erlendum fjárfestum á húsbrefum.....	91
9.8.2	Erlend eign á húsbrefum og orð Alþjóðagjaldeyrissjóðsins	93
9.8.3	Erlendir kaupendur og lægri ávöxtunarkrafa	94
9.8.4	Fyrstu útboð á íbúðabrefum	95
9.8.5	Markmiðið um erlenda kaupendur verður Íbúðalánasjóði fjötur um fót	98
9.9	KB banki kemur inn á íbúðalánamarkaðinn	100
9.9.1	Innkoma KB banka á íbúðalánamarkað	100
9.9.1.1	Íbúðalán banka tíðkuðust ekki á Íslandi	101
9.9.1.2	Fyrstu íbúðalán bankanna.....	102
9.9.1.3	Hvers vegna bauð KB banki íbúðaveðlán?.....	105
9.9.2	Viðbrögð banka og sparisjóða við íbúðaveðlánum KB banka	107
9.9.3	Viðbrögð Íbúðalánasjóðs við innkomu bankanna.....	109
9.9.3.1	Hvað átti Íbúðalánasjóður að gera?.....	111
9.9.3.2	Hvað gerði Íbúðalánasjóður?.....	112
9.9.4	Var innkoma KB banka óvænt?.....	114
9.9.5	Niðurstaða	116
9.10	Útgáfa íbúðabréfa þrátt fyrir miklar uppgreiðslur	117
9.10.1	Uppgreiðslur haustið 2004 og áframhaldandi útgáfur	117
9.10.2	Ástæður sem Íbúðalánasjóður gaf fyrir áframhaldandi útboðum.....	120
9.10.2.1	Það mátti ekki blanda kerfunum saman	120
9.10.2.2	Útboð voru nauðsynleg til að ákvarða útlánsvexti	121
9.10.2.3	Það hefði minnkað trúverðugleika sjóðsins að hætta útgáfum.....	121
9.10.2.4	Halda þurfti áfram útboðum til að viðhalda vaxtamyndun.....	121
9.10.2.5	Halda áfram útboðum til að halda andlitinu.....	122
9.10.3	Rýnt í ástæður sem Íbúðalánasjóður gaf fyrir áframhaldandi útgáfum.....	122
9.10.3.1	Aðskilnaður kerfa var ekki ástæða til áframhaldandi útgáfu.....	122
9.10.3.2	Umfangsmikil útboð voru ekki nauðsynleg til að ákvarða útlánsvexti	123
9.10.3.3	Vafasamt er að útgáfuhlé hefði minnkað trúverðugleika.....	123
9.10.3.4	Sjóðurinn þurfti ekki að viðhalda vaxtamyndun enda óþarfi.....	123
9.10.3.5	Að halda andlitinu í samkeppni	125
9.10.4	Niðurstaða	125
9.11	Lögfesting á 90% veðhlutfalli og umræður um það á Alþingi	127
9.11.1	Breyttar aðstæður.....	127
9.11.2	Umræður á Alþingi og umsagnir um löggin	128
9.11.2.1	Fyrsta umræða	128
9.11.2.2	Umsagnir um lagafrumvarpið	128
9.11.2.3	Álit félagsmálanefndar	129
9.11.2.4	Önnur umræða	131
9.11.3	Þróun hugmynda um breytingar á íbúðalánum	132
9.11.4	Umræður og ályktanir.....	132
9.12	Lán Íbúðalánasjóðs til banka og sparisjóða	135
9.12.1	Aðdragandinn að samstarfi Íbúðalánasjóðs við önnur fjármálafyrirtæki	135
9.12.2	Hattalánin	138
9.12.3	Fyrsti lánssamningurinn við Landsbankann.....	138
9.12.4	Upphæðir í íbúðaveðlánum Landsbankans	141

9.12.5 Hagur Lí af lánessamningnum.....	142
9.12.6 Áframhald íbúðaveðlána Lí og fleiri lánessamningar við Íbúðalánasjóð.....	142
9.12.7 Virkni lánessamninganna fyrir Íbúðalánasjóð.....	144
9.12.8 Lánessamningar við sparisjóði.....	144
9.12.9 Hattalán sem undirliggjandi íbúðaveðlán í lánessamningum.....	146
9.12.10 Lán Íbúðalánasjóðs björguðu sparisjóðunum og juku útlán.....	147
9.12.11 Lánessamningar við Frjálsa fjárfestingarbankann og Glitni.....	148
9.12.12 Skuldabréf keypt af sparisjóðum.....	148
9.12.13 Var betra að lána bönkum en kaupa eigin bréf?.....	150
9.12.14 Deilur um lögmæti samninga og viðbrögð Íbúðalánasjóðs.....	153
9.12.15 Niðurstöður.....	154
9.13 Lögmæti lánessamninganna við banka og sparisjóði.....	156
9.13.1 Lög, reglugerðir og lögmæti lánessamninganna.....	156
9.13.2 Niðurstæða.....	159

10. Úttektir eftirlitsaðila og fleiri aðila 161

10.1 Afskipti Ríkisábyrgðasjóðs af málefnum Íbúðalánasjóðs.....	163
10.1.1 Umsögn um reglugerð um fjárhag og áhættustýringu Íbúðalánasjóðs.....	164
10.1.2 Áhyggjur af uppgreiðslunum.....	167
10.1.3 Áhættustýringarstefna og lánessamningar við banka og sparisjóði.....	170
10.1.3.1 Lánasýslan leitar upplýsinga og svara um lánessamningana.....	171
10.1.3.2 Lánasýslan upplýst að hluta um lánessamningana.....	172
10.1.3.3 Fjármálaeftirlitið bendir á brotalamir við setningu nýrrar áhættustýringarstefnu.....	174
10.1.3.4 Reglugerð um fjárhag og áhættustýringu Íbúðalánasjóðs breytt.....	175
10.1.4 Ekki tekin afstaða til frekari ríkisábyrgða fyrir Íbúðalánasjóð.....	176
10.2 Samskipti Íbúðalánasjóðs við Seðlabanka Íslands vegna lausafjár sjóðsins.....	178
10.3 Skýrsla Ríkisendurskoðunar 2005.....	182
10.3.1 Skiptiútboð í tengslum við skuldabréfaskiptin.....	182
10.3.2 Áframhaldandi útgáfa.....	183
10.3.3 Lánessamningarnir og lögmæti þeirra.....	184
10.3.4 Umræður og gagnrýni á skýrslu Ríkisendurskoðunar.....	185
10.4 Athugun Ríkisendurskoðunar á fjárhagsstöðu Íbúðalánasjóðs árið 2006.....	186
10.5 Umfjöllun um málefni Íbúðalánasjóðs í <i>Peningamálum og Fjármálastöðugleika</i> Seðlabankans 2000–2012.....	188
10.5.1 Umfjöllun um 90% lánin og hækkun hámarkslána.....	188
10.5.2 Umfjöllun um breytingu á verðbrefaútgáfu Íbúðalánasjóðs.....	189
10.5.3 Innkoma bankanna á fasteignalánamarkaðinn.....	190
10.5.4 Framtíð Íbúðalánasjóðs.....	191
10.6 Umfjöllun alþjóðastofnana um málefni Íbúðalánasjóðs 1999 – 2012.....	191
10.6.1 Inngangur.....	191
10.6.2 Um úttektir Alþjóðagjaldeyrissjóðsins og Efnahags- og framfarastofnunarinnar á Íslandi.....	192
10.6.2.1 Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn.....	192
10.6.2.2 Efnahags- og framfarastofnunin.....	192
10.6.3 Umfjöllun Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um málefni Íbúðalánasjóðs 1999 – 2012.....	193
10.6.3.1 IV. greinar úttekt í júlí 1999.....	193
10.6.3.2 Fjármálastöðugleikamat í júní 2001.....	194
10.6.3.3 IV. greinar úttektir í júní 2001 og maí 2002.....	195
10.6.3.4 Uppfærsla fjármálastöðugleikamats í ágúst 2003.....	195
10.6.3.5 IV. greinar úttekt í maí–júní 2003.....	196
10.6.3.6 Skemmri úttekt í október 2004.....	198
10.6.3.7 IV. greinar úttekt í október 2005.....	198
10.6.3.8 IV. greinar úttekt í ágúst 2006.....	200
10.6.3.9 IV. greinar úttekt í ágúst 2007.....	201
10.6.3.10 Fjármálastöðugleikamat í desember 2008.....	203
10.6.3.11 IV. greinar úttekt í desember 2008.....	203
10.6.3.12 Tímabilið 2009 – 2012.....	204
10.6.3.13 IV. greinar úttekt og fyrsta eftirfylgniúttekt í febrúar–mars 2012.....	206
10.6.3.14 Önnur eftirfylgniúttekt í nóvember 2012.....	206
10.6.4 Umfjöllun Efnahags- og framfarastofnunarinnar um málefni Íbúðalánasjóðs 1999–2012.....	206
10.6.4.1 Úttekt OECD í desember 1999.....	207

10.6.4.2	Úttekt OECD í júní 2001	208
10.6.4.3	Úttekt OECD í apríl 2003.....	208
10.6.4.4	Kaflar um Ísland í OECD Economic Outlook í desember 2004 og júní 2005.....	210
10.6.4.5	Úttekt OECD í apríl 2005.....	211
10.6.4.6	Úttekt OECD í júní 2006	212
10.6.4.7	Umfjöllun um Ísland í OECD Economic Outlook á árinu 2007	215
10.6.4.8	Úttekt OECD í febrúar 2008	216
10.6.4.9	Úttekt OECD í september 2009.....	218
10.6.4.10	Úttekt OECD í júní 2011	219
10.6.5	Niðurstöður	219
10.6.5.1	Litið um öxl á ráðleggingar AGS og OECD.....	219
10.6.5.2	Listi yfir helstu athugasemdir AGS og OECD 1999–2012	220
10.6.5.3	Um viðbrögð íslenskra stjórnvalda við tilmælum og ráðleggingum AGS og OECD	221

Efnisyfirlit, kaflar 11-18

11. Áhættustýring Íbúðalánasjóðs.....	1
11.1 Inngangur.....	2
11.1.1 Hvað er áhættustýring?.....	2
11.1.2 Skipulag áhættustýringar Íbúðalánasjóðs og ábyrgð.....	3
11.2 Helstu áhættuþættir í starfsemi Íbúðalánasjóðs.....	5
11.2.1 Útlánaáhætta.....	5
11.2.2 Önnur mótaðilaáhætta.....	5
11.2.3 Lausafjáraáhætta.....	6
11.2.4 Vaxtaáhætta.....	6
11.2.5 Uppgreiðsluáhætta.....	6
11.2.6 Aðrir áhættuþættir.....	7
11.3 Lög og reglur um áhættustýringu Íbúðalánasjóðs.....	7
11.3.1 Lög og reglugerðir.....	7
11.3.1.1 Áhættustýringarkerfi og heimildir til fjárfestinga.....	7
11.3.1.2 Vaxtaálag og uppgreiðsluheimild lántaka.....	9
11.3.2 Innri reglur – áhættustýringarstefna Íbúðalánasjóðs.....	10
11.3.2.1 Áhættuvörn fyrir vaxtaáhættu.....	11
11.3.2.2 Heimildir til fjárfestinga.....	12
11.3.2.3 Vaxtaálag.....	14
11.4 Eftirlitskerfi Íbúðalánasjóðs með áhættu.....	15
11.4.1 Inngangur og helstu niðurstöður.....	15
11.4.2 Áhrif vaxtabreytinga á eigið fé Íbúðalánasjóðs.....	15
11.4.3 Áhrif vaxtaáhættu á sjóðstreymi Íbúðalánasjóðs.....	23
11.4.3.1 Meðaltími eigna og skulda fyrir mat á væntu sjóðstreymi.....	23
11.4.3.2 Áætlað greiðsluflæði (GAP).....	28
11.5 Lausafjáraáhætta og lausafjárstýring Íbúðalánasjóðs.....	34
11.5.1 Lausafjáraáhætta.....	34
11.5.2 Stýring lausafjáraáhættu með lausu fé.....	35
11.5.3 Stýring lausafjáraáhættu með lánalínum hjá bönkum.....	37
11.5.4 Stýring lausafjáraáhættu með lánalínu hjá Seðlabanka Íslands.....	38
11.6 Áhættuvörn Íbúðalánasjóðs gegn uppgreiðsluáhættu.....	39
11.6.1 Útreikningur Íbúðalánasjóðs á meðaltíma útlána.....	40
11.6.2 Viðbrögð Íbúðalánasjóðs við uppgreiðslum.....	41
11.6.3 Útboð íbúðabréfa.....	42
11.6.4 Viðskipti Íbúðalánasjóðs með eigin fjármögnunarbref.....	42
11.7 Úrbætur á áhættustýringu Íbúðalánasjóðs.....	43
11.7.1 Heimildir til fjárfestinga.....	43
11.7.2 Viðskipti við Seðlabanka Íslands.....	44
11.7.3 Lausafjárstýring.....	44
11.7.4 Áhættuvörn gegn uppgreiðsluáhættu.....	44
12. Stýring og eftirlit með útlánaáhættu.....	60
12.1 Hvað er útlánaáhætta?.....	60
12.2 Skipulag eftirlits og stýringar útlánaáhættu Íbúðalánasjóðs.....	61
12.3 Lagaumgjörð um eftirlit með útlánaáhættu og útlánastýringu Íbúðalánasjóðs.....	63
12.3.1 Almennt.....	63
12.3.2 Núgildandi reglur um útlánaeftirlit og útlánastýringu Íbúðalánasjóðs.....	64
12.3.3 Útlánaeftirlit Íbúðalánasjóðs.....	65
12.3.4 Útlánastýring Íbúðalánasjóðs.....	66
12.3.4.1 Útlánareglur Íbúðalánasjóðs.....	67
12.3.4.2 Útlán til einstaklinga fram að gildistöku laga nr. 57/2004 og nr. 120/2004.....	67
12.3.4.3 Útlán eftir setningu laga nr. 57/2004 og nr. 120/2004.....	68
12.3.4.4 Lán til lögaðila.....	70
12.3.4.5 Almenn lán til lögaðila.....	70
12.3.4.6 Lán til byggingar leiguíbúða.....	72

12.3.5 Niðurstöður.....	76
12.4 Eftirlit með útlánaáhættu	78
12.4.1 Eftirlit Íbúðalánasjóðs með útlánaáhættu	79
12.4.1.1 Breytt lánaskilyrði á lánum til einstaklinga	80
12.4.1.2 Aukin útlán til almennra lögaðila og breytingar á lánaskilyrðum.....	84
12.4.2 Niðurstöður.....	88
12.5 Stýring útlánaáhættu.....	88
12.5.1 Greiðslumat	89
12.5.2 Lánshlutföll og hámarkslán	93
12.5.2.1 Tillögur að breytingum á lánshlutfalli og hámarkslánnum íbúðalánasjóðs.....	94
12.5.2.2 Lánssamningar við bankana.....	97
12.5.3 Vaxtaálag vegna útlánaáhættu	98

13. Lán til leigufélaga, byggingaverktaka og annarra fyrirtækja og félagasamtaka	107
13.1 Átak til fjölgunar leiguíbúða	108
13.2 Reglur um leiguíbúðalán og deilur um þær	110
13.3 Lán til byggingaverktaka	113
13.4 Hvernig skiptust lán til fyrirtækja og félagasamtaka?	115
13.5 Ástand á húsnæðismarkaði skoðað 2008 – dregið úr útlánnum.....	118
13.6 Einstakir lánaflokkar	120
13.7 Ráðagerðir um íbúðir fyrir aldraða á Álftanesi 2009–2010.....	121
13.8 Lánveitingar til Suðurnesja og Mið-Austurlands.....	125
13.8.1 Uppgangur á Suðurnesjum.....	126
13.9 Svæðið var viðkvæmt fyrir efnahagsáfallum.....	127
13.10 Tjón Íbúðalánasjóðs.....	128
13.11 Lánað, þrátt fyrir viðvaranir og bankahrun	128
13.12 Leiguíbúðir í Reykjanesbæ.....	130
13.13 Uppbygging á Mið-Austurlandi á fyrsta áratug aldarinnar	133
13.13.1 Spár um íbúðapörf á Mið-Austurlandi.....	136
13.14 Upphafið á smíði leiguíbúða í Fjarðabyggð og á Héraði	136
13.15 Einstök leigufélög	137
13.16 Niðurstöður	141
14. Tap Íbúðalánasjóðs	144
14.1 Inngangur	147
14.1.1 Rekstrarreikningur Íbúðalánasjóðs.....	147
14.1.2 Tap.....	148
14.1.3 Bókfært og óbókfært tap.....	148
14.1.4 Skipulag kaflans	149
14.2 Tap bókfært sem virðisrýrnun.....	150
14.2.1 Virðisrýrnun fullnustueigna	151
14.2.2 Virðisrýrnun útlána	151
14.2.3 Virðisrýrnun vegna lausafjárstýringar	152
14.3 Tap bókfært sem lægri vaxtatekjur	153
14.3.1 Áætlað heildartap vegna lægri vaxtatekna	154
14.3.2 Greining taps vegna lægri vaxtatekna	155
14.3.3 Vaxtatap vegna fullnustueigna	156
14.3.4 Vaxtatap vegna lausafjár	157
14.3.5 Vaxtatap vegna uppgreiðslna.....	158
14.4 Óbókfært vaxtatap	158
14.4.1 Heildartap vegna lægri vaxtatekna í framtíðinni	159
14.4.2 Vaxtatap vegna lausafjárstýringar	159
14.4.3 Vaxtatap vegna uppgreiðslna útlána o.fl.	159
14.5 Viðbótartap á næstu árum.....	160
14.5.1 Endurmat fullnustueigna	160

14.5.2	Endurmat útlána	163
14.5.3	Endurmat eigna og skulda vegna ágreinings eða málaferla	164
14.5.4	Uppgreiðslur útlána	164
14.6	Nánari skipting á tapi	166
14.6.1	Skipting útlánataps	166
14.6.1.1	Skipting útlánataps eftir lántökuári	167
14.6.1.2	Skipting útlánataps eftir landshlutum	168
14.6.1.3	Skipting útlánataps milli heimila og lögaðila	169
14.6.1.4	110%-leið	170
14.6.1.5	Lánssamningar við banka	171
14.6.2	Skipting taps vegna lausafjárstýringar	171
14.6.2.1	Lánshæfistengd skuldabréf	171
14.6.2.2	Viðskipti við verðbréfasjóði	175
14.6.2.3	Erlend skuldabréf	176
14.6.3	Skipting taps vegna uppgreiðslu útlána o.fl.	176
14.6.3.1	Tap af skiptum húsbrefa í íbúðabréf	176
14.6.3.2	Tap vegna reiknivillu í skiptiútboði húsbrefa	177
15.	Stjórnmalavensl húsnæðiskerfisins	182
15.1	Inngangur	182
15.2	Húsnæðiskerfið og hin pólitíska veldisbygging	182
15.3	Áhrif verkalýðshreyfingarinnar á húsnæðiskerfið	185
15.4	Nokkrir pólitískir átakapunktur	187
15.5	Samvirkni og samstaða í húsnæðismálum	189
15.6	Átök og veldisbygging um aldamót	190
15.7	Þróun starfshátta í stjórnsýslu húsnæðismála	193
16.	Eftirlit með Íbúðalánasjóði	
	og stjórnsýslan í kringum hann	195
16.1	Opinber stefnumótun í málefnum Íbúðalánasjóðs í alþjóðlegu og fræðilegu ljósi	196
16.1.1	Um ályktun Alþingis: Var eftirlit Alþingis, ráðuneytis og stofnana á borð við Fjármálaeftirlitið og Seðlabanka Íslands með starfsemi sjóðsins fullnægjandi?	196
16.1.2	Hið alþjóðlega umhverfi Íbúðalánasjóðs, kenningar um framsal og ábyrgð, opinber stefnumótun, flöskuháls athyglinnar og áhrif óvissu	197
16.1.3	Tíðarandinn og stefnuyfirlýsingar ríkisstjórna 1995, 1999 og 2003	204
16.2	Stjórnsýsluleg staða Íbúðalánasjóðs og breyttir tímar 1995–2003	206
16.2.1	Breytingar á stjórnsýslu húsnæðismála 1999–2003	206
16.2.2	Breytingar á stjórnsýslu húsnæðismála 1995–2003: Ný stofnun og breytt staða – Íbúðalánasjóður	208
16.2.3	Undirbúningur 1997–1998 að setningu laga nr. 44/1998 um húsnæðismál	209
16.2.4	Undirbúningur að stofnun Íbúðalánasjóðs 1998	212
16.2.5	Samantekt: Stefnumótandi ákvörðunarvald ráðherra aukið með lögum nr. 44/1998	214
16.2.6	Breytingar í umhverfi íslenska fjármálamarkaðarins og þar með Íbúðalánasjóðs 1995–2003	216
16.2.7	Lög um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi sem tóku gildi í janúar 1999	218
16.2.8	Ný lög um Seðlabanka Íslands í maí 2001	219
16.2.9	Lög um fjármálafyrirtæki sem tóku gildi í janúar 2003	221
16.3	Breytingar á Íbúðalánasjóði og aðkoma alþingis og annarra stofnana að eftirliti með sjóðnum 2004–2005	222
16.3.1	Inngangur	222
16.3.2	Undirbúningur að breytingunum á Íbúðalánasjóði 2003 og 2004	224
16.3.3	Alþingi	227
16.3.4	Félagsmálanefnd Alþingis	230
16.3.5	Ríkisendurskoðun	231

16.3.6 Félagsmálaráðuneytið og fjármálaráðuneytið	232
16.3.7 Félagsmálaráðuneytið og Íbúðalánasjóður	233
16.3.8 Seðlabanki Íslands og Íbúðalánasjóður.....	235
16.3.9 Fjármálaeftirlitið og Íbúðalánasjóður	237
16.3.9.1 Innra eftirlit Íbúðalánasjóðs.....	239
16.3.9.2 Eftirlit Fjármálaeftirlitsins með Íbúðalánasjóði	239
16.3.10 Lánasýsla ríkisins og Íbúðalánasjóður.....	242
16.3.11 Meginniðurstöður	244

17. Vandí Íbúðalánasjóðs og húsnæðisstefna til framtíðar 252

17.1 Lærdómur sögunnar	252
17.1.1 Almenn útlánastarfsemi ríkisins	252
17.1.2 Verkefni hins opinbera á húsnæðismarkaði.....	253
17.1.2.1 Staða Íbúðalánasjóðs.....	253
17.1.2.2 Húsnæðisstefna	253
17.2 Horft til framtíðar	254
17.2.1 Þjóðhagsvarúðarhlutverk ríkisins	254
17.2.2 Sértek aðstoð hins opinbera varðandi tilgreinda hópa og fleira	254
17.2.3 Mismunandi form aðstoðar	254
17.2.3.1 Engin aðstoð.....	255
17.2.3.2 Aðstoð í formi bóta (einstaklingar fá greiddan einhvers konar húsnæðisstyrk).....	255
17.2.3.3 Aðstoð í formi skattaafsláttar	256
17.2.3.4 Aðstoð við að taka lán til húsnæðiskaupa með veitingu ríkisábyrgðar.....	256
17.2.3.5 Aðstoð við að taka lán til húsnæðiskaupa með niðurgreiðslu vaxta.....	257
17.2.3.6 Annað, svo sem niðurgreiðsla á byggingarkostnaði (framleiðslustyrkur).....	257
17.2.4 Þrjú atriði varðandi núverandi ástand Íbúðalánasjóðs.....	257

18. Vinna stjórnvalda 1999–2012 varðandi stefnumótun í húsnæðismálum og hlutverk Íbúðalánasjóðs 260

18.1 Erindi Sambands íslenskra viðskiptabanka 1999	260
18.2 Breytingar líklegar, frétt ríkissjónvarpsins 21. júlí 2005.....	260
18.3 Starfshópur október 2005	261
18.3.1 Íbúðalánasjóður	262
18.3.2 Markmið húsnæðisstefnu stjórnvalda	262
18.4 Stýrihópur september 2006	264
18.4.1 Lokaálit stýrihóps um framtíðarstefnumótun um hlutverk og aðkomu stjórnvalda að íbúðalánamarkaðnum.....	265
18.5 Samráðshópur um húsnæðisstefnu	266
18.6 Vinnuhópar	267
18.7 Ágrip um rannsókn ESA	270
18.8 Eftirfylgni við rannsókn ESA	271

Efnisyfirlit, viðaukar

---

1. viðauki	3
Íslenska húsnæðislánakerfið til ársins 1999	3
1.1 Inngangur: Húsnæðismál sem viðfangsefni samfélagsins	3
1.2 Upphaf lánveitinga til öflunar húsnæðis á Íslandi	5
1.3 Tilurð húsnæðismálastjórnar 1955	6
1.4 Húsnæðismálastofnun ríkisins 1957	7
1.5 Þróun Húsnæðismálastofnunar 1965–1980	9
1.6 Uppstokkun og hröð stækkun lánakerfisins á níunda áratugnum	13
1.7 Tíundi áratugurinn: Aðdragandi endaloka Húsnæðisstofnunar	20
2. viðauki	27
Þróun verðtryggingar og vaxtastigs lánveitinga Húsnæðisstofnunar ríkisins 1955–1998	27
3. viðauki	31
Lán Húsnæðisstofnunar ríkisins vegna greiðsluerfiðleika og skyldar aðgerðir, 1983–1998	31
4. viðauki	36
Yfirlit yfir framlög ríkissjóðs til sjóða Húsnæðisstofnunar ríkisins 1975–1998	36
5. viðauki	38
Úttekt á rekstri og innra eftirliti Íbúðalánasjóðs	38
1. Inngangur	38
2. Ályktanir rannsóknarnefndarinnar	38
2.1 Rekstrarúttekt Íbúðalánasjóðs	38
2.2 Varðandi aðkeypta þjónustu og ferðakostnað Íbúðalánasjóðs	39
2.3 Varðandi innra eftirlit Íbúðalánasjóðs	40
2.4 Stjórnskipulag og uppgjörsmál Íbúðalánasjóðs	41
2.4.1 Ársuppgjör Íbúðalánasjóðs	42
2.4.2 Árshlutauppgjör Íbúðalánasjóðs	44
2.4.3 Innanhússuppgjör Íbúðalánasjóðs	45
2.4.4 Áætlanagerð Íbúðalánasjóðs	45
2.5 Úttekt á rekstri Íbúðalánasjóðs árin 2001–2011	45
2.5.1 Afkoma Íbúðalánasjóðs 2001–2011	46
2.5.2 Tekjur Íbúðalánasjóðs 2001–2011	47
2.5.3 Rekstrargjöld Íbúðalánasjóðs 2001–2011	50
2.5.4 Úttekt á aðkeyptri þjónustu Íbúðalánasjóðs 2001–2011	59
2.5.5 Úttekt á ferðakostnaði Íbúðalánasjóðs 2001–2011	61
2.6 Úttekt á innra eftirliti Íbúðalánasjóðs	62
2.6.1 Ytri endurskoðun Íbúðalánasjóðs	62
2.6.2 Innri endurskoðun Íbúðalánasjóðs	71
2.6.3 Ytra eftirlit Íbúðalánasjóðs	79
2.6.4 Innra eftirlit Íbúðalánasjóðs	82
6. viðauki	108
Rannsókn Eftirlitsstofnunar EFTA á starfsemi Íbúðalánasjóðs 2003-2012	108
Mál hjá Eftirlitsstofnun EFTA og EFTA-dómstólnum er varða starfsemi Íbúðalánasjóðs	108
I. Inngangur	108
II. EES-reglur um ríkisaðstoð	109
III. Rannsókn ESA á árunum 2003-2012 á Íbúðalánasjóði sem þiggjanda ríkisaðstoðar	114
IV. Rannsókn ESA á neyðaraðstoð ríkisins til Íbúðalánasjóðs	126
V. Rannsókn ESA á árunum 2008–2011 á starfsemi Íbúðalánasjóðs sem veitanda ríkisaðstoðar	128
Lán Íbúðalánasjóðs til fjármálastofnana vegna ástands á fjármálamörkuðum	128
Yfirlit í tímaröð yfir rannsókn Eftirlitsstofnunar EFTA á starfsemi Íbúðalánasjóðs á árunum 2003-2012	133

7. viðauki	134
Húsnæðisstefna og húsnæðislán í nokkrum nágrannalöndum	134
1.1 Noregur	134
1.2 Svíþjóð	135
1.3 Danmörk	137
1.4 Bretland	138
1.5 Þýskaland	140
1.6 Lokaorð	141
8. viðauki	143
Stjórnir Íbúðalánasjóðs og framkvæmdastjórar 1999–2012	143
Stjórnir	143
Framkvæmdastjórar	145
9. viðauki	146
Ráðherratal á starfstíma Íbúðalánasjóðs	146
Forsætis-, fjármála- og félagsmála- (frá 1. janúar 2011 velferðar-) ráðherrar á starfstíma Íbúðalánasjóðs	146
10. viðauki	148
Lög og reglugerðir	148
1. Lög nr. 44/1998 um húsnæðismál, með síðari breytingum	149
2. Fyrstu tveir kaflar greinargerðar með frumvarpi til laga nr. 44/1998	161
3. Reglugerð nr. 544/2004 um fjárhag og áhættustýringu Íbúðalánasjóðs	168
4. Reglugerð nr. 896/2005 reglugerð um breytingu á reglugerð um fjárhag og áhættustýringu Íbúðalánasjóðs, nr. 544/2004.	170
11. viðauki	171
Skrár yfir skýrslutökur og viðtöl	171
Skýrslutökur	171
Viðtöl 171	
12. viðauki	173
Skrá yfir starfsfólk	173
13. viðauki	174
Heimildaskrá	174
Heimildir sem hafa verið gefnar út opinberlega	174
Heimildir sem ekki hafa verið gefnar út opinberlega	187